

Sygn. akt IV KK 224/17

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Ryński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 kpk
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 29 czerwca 2017 r.,
sprawy J. B.
skazanej z art. 178a § 4 kk
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 25 listopada 2016 r., sygn. akt IV (...)
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.
z dnia 23 września 2015 r., sygn. akt IX K (...)

p o s t a n o w i ł

- I. oddalić kasację obrońcy skazanej jako oczywiście bezzasadną;**
- II. zwolnić skazaną od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego;**
- III. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. B., Kancelaria Adwokacka w K., kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote 80/100), w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz skazanego.**

UZASADNIENIE

J. B. oskarżona została o to, że w dniu 24 sierpnia 2012 r. w miejscowości B., prowadziła w ruchu lądowym samochód marki Renault Thalia nr rej. (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości, przy stwierdzonej zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu wynoszącym: I badanie 1,60 mg/l, II badanie 1,65 mg/l, III badanie 1,36 mg/l, IV badanie 1,35 mg/l, przy czym wymieniona była wcześniej prawomocnie skazana za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości - wyrok sygn. akt VIII K (...), tj. o czyn z art. 178a § 4 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 23 września 2015 r., sygn. akt IX K (...), oskarżona została uznana za winną tego, że w dniu 24 sierpnia 2012 r. w miejscowości B., powiat krakowski, woj. małopolskiego prowadziła w ruchu lądowym samochód marki Renault Thalia nr rej. (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości, przy stwierdzonej zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu wynoszącej podczas pierwszego badania 1,60 mg/l, drugiego badania 1,65 mg/l, trzeciego badania 1,36 mg/l i czwartego badania 1,35 mg/l, będąc wcześniej prawomocnie skazana za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości i dopuszczając się tego czynu w okresie obowiązywania w dniach od 13 czerwca 2012 r. do 13 czerwca 2015 r. orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 5 czerwca 2012 r. sygn. akt VIII K (...) zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w związku ze skazaniem za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., tj. występkę z art. 178a § 4 k.k. i za to na mocy powołanego przepisu Sąd ten wymierzył jej karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, orzekając na mocy art. 62 k.k. terapeutyczny system jej wykonania. Na mocy art. 42 § 2 k.k. i art. 43 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 6 lat.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonej. Po jej rozpoznaniu Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 25 listopada 2016 r., sygn. akt IV (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w jego punkcie I przyjął, że oskarżona w chwili dokonania przypisanego jej czynu znajdowała się w stanie nietrzeźwości, przy stwierdzonej zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu wynoszącym 1,35 mg/l; w miejsce stwierdzenia: „do 13 czerwca 2015 r.” wprowadził określenie: „do 10 kwietnia 2015 r.”; uchylił orzeczenie o terapeutycznym systemie wykonania wymierzonej kary pozbawienia wolności. W

punkcie III zmienił wyrok w ten sposób, że przyjął za podstawę orzeczenia art. 627 k.p.k., art. 624 § 1 k.p.k. oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych Dz. U. Nr 49 z 1983 r. z późn. zm. zasądzając od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1611,00 zł tytułem części wydatków za postępowanie przed Sądem I instancji, zwalniając ją od obowiązku ich ponoszenia na rzecz Skarbu Państwa w pozostałym zakresie oraz zwalniając oskarżoną od opłaty. W pozostałym zakresie przedmiotowy wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego orzeczenia wniósł obrońca skazanej zarzucając:

1. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść wydanego wyroku tj. art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez nierozpoznanie względnie nienależyte rozpoznanie zarzutów wskazanych w apelacji obrońcy skazanej wniesionej w dniu 4 listopada 2015 r., w szczególności zarzutów dotyczących:

a) naruszenia prawa materialnego, tj. art. 178 a k.k. w zw. z art. 115 § 16 k.k., poprzez wydanie wyroku skazującego mimo braku spełnienia wszystkich znamion czynu zabronionego określonego w tym przepisie, w szczególności niespełnienia znamienia stanu nietrzeźwości przez oskarżoną w chwili, gdy miała ona prowadzić pojazd;

b) naruszenia prawa procesowego, tj.:

- art. 92 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k., poprzez całkowite pominięcie wniosków zawartych w dwóch opiniach biegłych toksykologów, którzy wskazali, iż nie jest możliwe ustalenie, czy oskarżona znajdowała się w stanie nietrzeźwości w chwili prowadzenia pojazdu;

- art. 7 k.p.k., poprzez niewłaściwą ocenę dowodów i danie wiary zeznaniom M. Z., podczas, gdy znajduje się w nich szereg sprzeczności w kluczowych dla uznania winy oskarżonej kwestiach, przy zmarginalizowaniu okoliczności konfliktu pomiędzy świadkiem a oskarżoną, który to konflikt obliuguje Sąd do weryfikacji zeznań takiej osoby innym materiałem dowodowym, co w niniejszym postępowaniu nie miało miejsca, mimo iż Sąd zauważył szereg niekonsekwencji i sprzeczności zawartych w jej zeznaniach;

- art. 5 § 2 k.p.k., poprzez nierozstrzygnięcie oczywistych wątpliwości na korzyść oskarżonej, które to wątpliwości dotyczą zarówno samego prowadzenia przez nią

pojazdu, jak i stężenia alkoholu, jaki miała we krwi, gdyby go ewentualnie prowadziła;

2. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść wydanego wyroku, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i art 5 § 2 k.p.k., wyrażające się w przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów, przejawiające się w dowolności ocen, brakiem obiektywizmu i wbrew wiedzy specjalistycznej dowolnym ustaleniu przez Sąd II instancji, iż skazana, prowadząc samochód znajdowała się w stanie nietrzeźwości, pomimo, że ustalenie takie pozostaje w sprzeczności z wnioskiem opiniami trzech biegłych toksykologów sporządzonych w niniejszej sprawie, bowiem wynika z nich, iż nie jest możliwe przeprowadzenie obliczeń retrospektywnych określających stężenie alkoholu w organizmie skazanej w czasie zdarzenia, a w konsekwencji nie sposób potwierdzić stanu nietrzeźwości;

3. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść wydanego wyroku w postaci naruszenia prawa materialnego, tj. art. 178 a § 1 i 4 k.k., poprzez przyjęcie, iż skazana prowadziła samochód marki Renault Thalia (nr rej. (...)), a w konsekwencji, że wypełniła ona znamiona ww. czynu zabronionego, podczas gdy całokształt zgromadzonego materiału dowodowego świadczy jednoznacznie, iż skazana samochodu tego nie prowadziła;

4. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść wydanego wyroku w postaci naruszenia prawa materialnego tj. naruszenia prawa materialnego, tj. art. 178 a § 4 k.k. w zw. z art. 115 § 16 k.k., poprzez wydanie wyroku skazującego mimo braku spełnienia wszystkich znamion czynu zabronionego określonego w tym przepisie, w szczególności niespełnienia znamienia stanu nietrzeźwości przez oskarżoną w chwili, gdy miała ona prowadzić pojazd, podczas gdy całokształt zgromadzonego materiału dowodowego powinien prowadzić do wniosku, iż nie było w niniejszej sprawie możliwości ustalenia, że skazana była w stanie nietrzeźwości w dniu zdarzenia, prowadząc rzekomo pojazd.

W oparciu o tak przedstawione zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego oraz wyroku Sądu Rejonowego i uniewinnienie skazanej od popełnienia zarzucanego jej czynu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Okręowej w K.

wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty zawarte w kasacji okazały się chybione i to w stopniu, który umożliwiał jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Na wstępie należy ustosunkować się do zarzutu sformułowanego, jako drugi w skardze kasacyjnej tj. rażącego naruszenia przez Sąd odwoławczy przepisów postępowania, a to art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, przejawiające się w dowolności ocen, brakiem obiektywizmu i wbrew wiedzy specjalistycznej dowolnym ustaleniu, że skazana prowadząc pojazd znajdowała się w stanie nietrzeźwości, pomimo, że ustalenie takie pozostaje w sprzeczności z wnioskiem opinii trzech biegłych toksykologów sporządzonych w sprawie i wynika z nich, że nie jest możliwe przeprowadzenie obliczeń retrospektywnych określających stężenie alkoholu w organizmie skazanej w czasie zdarzenia, w konsekwencji nie ma możliwości, aby potwierdzić stan nietrzeźwości. Uzasadnienie kasacji w tym zakresie pozwala na ustalenie, że tak opisany zarzut odnosi się – w istocie – do ustalenia przez *sąd ad quem* zawartości alkoholu w wydychanym przez oskarżoną powietrzu, a więc przyjęcia, w oparciu o pomiar dokonany alkotestem, iż o godz. 16⁵⁶ w dniu 24 sierpnia 2012 r. urządzenie to wykazało 1,35 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu. Tymczasem, zdaniem skarżącego, ustalenie to pozostaje w sprzeczności z wnioskiem opinii trzech biegłych toksykologów, którzy wyraźnie wskazali, że nie jest możliwe przeprowadzenie obliczeń retrospektywnych określających stężenie alkoholu w organizmie skazanej w czasie zdarzenia.

W istocie zarzut ten nie ma samodzielnego bytu prawnego, ale służyć ma „wzmocnieniu” argumentacji pierwszego z postawionych zarzutów, tj. rażącego naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez nierozpoznanie względnie nienależyte rozpoznanie zarzutów wskazanych w apelacji obrońcy skazanej, tj. naruszenia art. 178 a k.k. w zw. z art. 115 § 16 k.k. dotyczącego wydania wyroku skazującego mimo braku spełnienia wszystkich znamion czynu zabronionego określonego w tym przepisie, naruszenia art. 92 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 424 k.p.k.

poprzez pominięcie wniosków zawartych w opiniach toksykologów oraz art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. poprzez niewłaściwą ocenę dowodów i nierozstrzygnięcie oczywistych wątpliwości na korzyść oskarżonej.

W tym kontekście wskazać należy, że Sąd odwoławczy rozpoznając apelację obrońcy oskarżonej niezwykle dokładnie i wnikliwie odniósł się do zarzutów skargi. Uznając, że istnieje potrzeba uzupełnienia przewodu sądowego w postępowaniu odwoławczym dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu toksykologii i chemii w celu jednoznacznego ustalenia stanu trzeźwości, bądź nietrzeźwości oskarżonej w czasie prowadzenia pojazdu pomiędzy godziną 15.51 a 16.00 (zob. treść opinii toksykologiczno – sądowej. Uzyskane na tej podstawie wyniki badań, wbrew stanowisku obrońcy, jednoznacznie tę kwestię ustaliły, czego najlepszym dowodem jest choćby treść wyroku Sądu II instancji, w którym stan nietrzeźwości oskarżonej określono w najkorzystniejszym dla niej wymiarze, tj. 1,35 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu. W tym miejscu warto zauważyć, że w toku postępowania odwoławczego uzyskano świadectwo wzorcowania jednego z użytych w krytycznym czasie alkotestów.

Niezależnie jednak od kwestii tak określonego stanu nietrzeźwości wskazać należy, że świadomość istnienia stanu nietrzeźwości, rozumiana być musi, jako wynikająca z poziomu rozwoju psychicznego zdolność rozpoznania określonego stanu własnej osoby; w praktyce sądowo-psychiatrycznej termin „świadomość” oznacza „przytomność” (M. Cieślak, K. Spett, W. Wolter, Psychiatria w procesie karnym, Warszawa 1977, s. 180-181).

Odnosząc się do świadomości oskarżonej, co do bycia w stanie nietrzeźwości w czasie prowadzenia samochodu trzeba zaznaczyć, że o ile w trakcie prowadzonego postępowania skazana zmieniała swoje wyjaśnienia w odniesieniu do kwestii prowadzenia pojazdu, o tyle w odniesieniu do faktu, że tego dnia znajdowała się w stanie nietrzeźwości przyznawała się konsekwentnie.

Po tej uwadze pozostaje ustosunkować się do podstawowego zarzutu, jakim jest naruszenie prawa materialnego – art. 178 a k.k., wskazywane zarówno w zarzucie drugim kasacji, jak i trzecim oraz czwartym, poprzez wydanie wyroku skazującego mimo braku spełnienia wszystkich znamion czynu zabronionego określonego w tym przepisie. Procedujące w tej sprawie Sądy miały na uwadze

fakt, że jednym z głównym dowodów (o ile nie zasadniczym) w przedmiocie wskazania na fakt prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości przez skazaną były zeznania jej matki – M. Z. I tak, mając na względzie istniejący pomiędzy świadkami konflikt oraz kwestionowany przez obronę fakt, że świadek nie widziała oskarżonej prowadzącej samochód, Sąd odwoławczy kwestie te szczegółowo i wyczerpująco analizował zarówno w kontekście przedstawionych w apelacji zarzutów, jak i uzasadnienia Sądu I instancji. Skarżący zupełnie pomija, że uzupełnieniem zeznań świadka M. Z. były zeznania funkcjonariuszy Policji M. K. i M. K., którym w czasie interwencji świadek wskazała, wprost, że widziała jak oskarżona wyjechała w dniu zdarzenia ze swojej posesji samochodem kierując nim, mimo wcześniejszego spożywania przez nią alkoholu. Okoliczność ta została potwierdzona zapisem telefonicznym. W tej sytuacji przekonanie Sądu odwoławczego o stanie dowodów, jak jasno wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, kształtowało się swobodnie i pozostawało pod ochroną art. 7 k.p.k. (por. wyrok SN z dnia 9 listopada 1990 r. WRN 149/90, OSNKW 1991, nr 7–9, poz. 41).

W odniesieniu do zarzutów z pkt 3 i 4 kasacji dotyczących naruszenia prawa materialnego w postaci art. 178 a § 1 i 4 k.k. nie sposób także nie zauważyć, że zarzuty te tylko pozornie wskazują na zaistnienie obrazy prawa materialnego. W istocie dotyczą one ustaleń faktycznych. Nie wchodzi bowiem w grę obraza art. 178 a § 1 k.k. w sytuacji, gdy w opisie czynu przyjętym przez Sąd orzekający zawarte jest ustalenie, że skazana kierowała samochodem, znajdując się w stanie nietrzeźwości. Jest widoczne, że skarżący kwestionuje to właśnie ustalenie, zaś zdając sobie zapewne sprawę z tego, iż nie jest to dopuszczalne w skardze kasacyjnej, podnosi zarzut obrazy prawa materialnego. Tym niemniej wobec lansowanej w kasacji tezy, że J. B. została niesłusznie skazana (skarżący zdaje się przy tym zapominać, że naruszyła on też prawo, nie stosując się do obowiązującego ją zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych) wypada przypomnieć, że w toku postępowania zagadnienie, czy wyżej wymieniona prowadziła samochód w stanie nietrzeźwości było – jak to już wskazano - nader starannie badane.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanej, jako oczywiście bezzasadną.

Z uwagi sytuację majątkową skazanej Sąd Najwyższy zwolnił ją od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego i poniesionymi w jego toku wydatkami obciążył Skarb Państwa.

O wynagrodzeniu obrońcy z urzędu Sąd Najwyższy orzekł zgodnie z § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714).

r.g.